

HETI SZEMLE.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	
Egy évre	6 korona — fillér
Félévre	3 " —
Negyedévre	1 " 50 "
Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre 4 korona.	
Egyes szám ára 20 fillér	

Felelős szerkesztő
BÁTHORY ENDRE.

A lap kiadója:
A „PÁZMÁNY-SAJTÓ”

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések, stb a „Pázmány-sajtó” czimére küldendők, (Deák-tér 19 szám)

Hirdetések jutányos árban vételnek fel

Nyilttér sora 40 fillér.

A lap megjelenik minden szerdán.

Fattyuhajtás.

A liberális nevelésnek egy lelke-trázó fattyuhajtása áll előttünk. Borzalmas kép, mely míg egyrésztől elundorit, másrészt gondolkozóba ejti az embert, hogy hova jutunk, ha ebben a mederben halad tovább a világ folyása.

Sepsiszentgyörgyön a bukott diákok szövetségre léptek egymással, hogy valamennyi öngyilkossá lesz. A szép konszortiumnak van egy áldozata is, mert akire a sors esett, hogy legelőször tartozik leszámolni az élettel, társai szemeláttára csakugyan végrehajtotta az öngyilkosságot. Most következett a többi a sorshuzás végzése szerint. A hős legények azonban a rettenetes látványra elvesztették bátorságukat, és elillantak az erdőből, melynek fái közt mindegyik egy-egy akasztófát szemelt ki magának.

A szerencsétlenségben is szerencse, hogy nem valamennyinek egyszerre kellett a közös határozatot végrehajtani, mert akkor ugyancsak szép kis kompániában gyönyörködhettek volna a sepsiszentgyörgyi szülők.

Eklatáns példája ez a rossz nevelésnek, mely kezdődik máraházi tűzhelynél, folytatódik a társadalmi érintkezésben és a korszellem dög-

leletes fuvalmától megmételvezett felekezeten iskolák falai közt, tetőzik a magasabb modern egyetemi képzés atheistikus elveitől szinte duzzadó kávéházak és füstös lebujok légkörében.

Nem frázis ez, de maga az élet, maga a rideg valóság. A gyermekek legnagyobb része már otthon szívja magába a vallástalan, sokszor erkőlestelen vagy épen istentagadó szülők és a környezet ajkairól azokat az eszméket és elveket, melyek életének további irányára döntő befolyással vannak. Ez nagyon természetes is. Hiszen atyjában, hozzátartozóinak mindenikében valóságos ideált lát maga előtt, kiknek minden szava, minden cselekedete mintaképgyanánt szolgál neki. Amit azok tesznek, vagy beszélnek, minden utógondolat nélkül fogadja el, sőt szerinte csak az az igaz, az a jó, az a helyes, amint ők ítélnék és gondolkoznak. Nem akarunk vádakkal előállani, de sajnos, úgy a szülők, mint a környezet a legtöbb esetben nem fukarkodnak a gyermekek előtt a trágár és erkőlestelen beszédekkel, a felindult lelkiállapot szabad folyást enged az istenkáromlásnak. Sorba következnek Jézus, Mária, minden válogatás nélkül Istennek kisebb és nagyobb szentjei a leggyakrabban ugyancsak zaftos kiszólásokkal fűszerezve. A gyer-

mek ezeket mind megfigyeli, s alkalomadtán társai közt érvényt is szerez tudományának, hiszen így kell annak jól lenni, mert a papa is így beszélt vagy így cselekedett.

Ehhez járul az a balgaság, hogy igen sok helyen a felnőttek társalgásában részt vesznek, vagy épen hangadó szerepet engednek a gyermekeknek. Ha tudományos, morális fejtegetések folynának, melyekből szépet, jót, nemest tanulhat, melyek szívét, lelkét megaranyozzák és művelik, akkor helye van a gyermeknek a glédában, de kívül legyen ám az ajtón, valahányszor olyan témák körül forog a vita, amelyek kételyt támaszthatnának zsenge lelkében a vallás vagy az isteni törvények iránt, vagy amelyekből erkőlestelen életelveket volna alkalma levonni.

A társaság azonban rendszerint az ilyenekben sem válogatós, nem-hogy rossz néven venné az apróság büleselkedését, sőt a kis dogmatizáló pubit okos, éleseszű, felvilágosított és több efféle ostoba jelzőkkel meg is tiszteli.

Az első lépés tehát már megvan téve a családi tűzhelynél. Ez kezdetnek épen elegendő. Most következik az iskola. A felekezeten államnak leggyakrabban még felekezetenélőbb képviselője pompásul épít tovább arra a fundamentumra,

TÁRCZA.

A méreg.

Mikor a fehér hóvirág eltűnt a földről s a lenge tavaszi szellő járta keresztül-kasul a léget, s mikor már a nap arany sugarai melegebben kezdenek sütni, a kis sáppadt asszony ki ki járt a temetőbe s a búsan hajlongó szomorúfűz alatt sokszor egész délutánonkint is elgondolkodott.

Tekintete hidegen esett a mélabús fejfákra, a rideg sirhantokra, a temető ezer színben pompázó virágaira, s hasztalan kinálták árnyékukat azok a hatalmas fűzek, őt ez mind nem érdekelte, csak az a két kis szomorúfűz, mely egy alacsony kis sirdombból magaslott ki. Pedig semmi különös, semmi vonzó nem volt rajtuk. Mikor a többi fa levelei susogtak a szerelemről, ezek akkor is némán hallgattak.

De az a sáppadt asszony tudott velők beszélni, annak édes dolgokat regéltek elvesztett boldogságáról s egy édes, aranyfürtű kis leánykáról.

*

Holdaseste volt. Ketten édesen, boldogon ültek egymás mellett s hallgatták a pacsirta dalát, szívök telve volt érzéssel, szerelemmel.

— Szeretsz? kérdé a leány.
— Szeretlek! felelt vissza az ifjú.

A leány arcát a hűvös estiszel fagyossá tette. Az ifjú igyekezett édes csókjaival felmelegíteni azt.

És mindig szeretni fogsz?
— Mindig. Örökkön, örökké.
— Nem hagysz el soha?
— Soha, soha! . . .

Az esti szellő lágyan vitte e szót az ifjú leány fülébe „soha” s átjárta egész testét, egész lényét.

Néha egy pillanatra elhallgattak, mintha mindketten egy időben gondolnának az édes jövőre.

Csend! Csupán az esti szél fúj által a vadszőlőlevelekkel borított lugasan.

Még sokszor kijártak a lugasba, s számtalan ilyen holdas estén megkérdezték egymástól: „szeretsz-e!”, mintha mindketten féltek volna a hűtlenségtől.

Az idő mult. A szép nyári estéből zimankos, hideg téli idő, s a nőből asszony, majd anya lett. Egy édes, kedves kis gyermeke született, egy „aranyhajú Böske”. Szerették is őt szívből mind a ketten, örültek is neki. A férj mindent megtett, hogy betegségben fekvő neje mielőbb felgyógyuljon s ott a lugasban ismét együtt ülhessenek, de nem ketten, hanem már hárman.

Csak hogy mire a nő felgyógyult s a lugasban ismét édesdeden szólt a pacsirta, minden megváltozott. Az aranyhajú kis le-

Budapesti elsőrangú pénzügyintézetnél

olesó törlesztéses kölcsön kapható **600 koronától a legmagasabb összegig**, első és második helyen a **legrövidebb idő alatt**, oly kedvezménynyel, hogy az **adós elhalálozásával tartozása is megszűnik, és az örökös tehermentes, tiszta birtokhoz jut.** Felvilágosítást nyújt **Neuschloss-Testvérek** törvényszéki irodájában. Telefon 16. Minden kedden **Fehérgyarmaton** is.

amelyet már a házi nevelés megvetett nekik. Így aztán a gyermek 16—18 éves korára oda lyukad ki, hogy se Istennek, se embernek nem hiszen többé, a világ minden bölcsességét és tudományát a saját koponyájába szorulva képzeleli, bliktri előtte az ellenkező irányban minden további tanács vagy tanítás, ezeket már legfellebb csak kimosolyogja, mert határozott állásponthez, önálló meggyőződéshez jutott.

Az ilyen eltévedt ifjut még jobban megerősíti a tudomány egyetemeknek egyik-másik nagyszarvu professora. Mert száraz igazság, tagadni nem lehet, a jellem és erkölcsrontó tanok épenoly szépen tenyésznek ott, mint a televényes talajban a jófajta gomba. Sok tudós professor az istentagadás körül sántikál, az embert helyezi oda a mindenség urának, kinek nagysága utat tört vizen és szárazon, a felhők és a csillagok között. Mig a korrekt nevelésű ifjakban komikumot érezte nek nagypipájú kijelentései, s az általa épen nem kívánt hatást gyakorolják, addig a mai kor gyermekének tudománya az általa hangoztatott sarkigazságokban kulminál. Így állván a bál, nekirugaszkodik az életnek, jóformán még alig él valamit, máris kiélte magát. Rosz fának aztán még rozszabb lesz a gyümölcse, így terjed az emberiség közt a rablás, csalás, öngyilkosság, s azok a rettentő bűnök, melyekre fegyház, vagy akasztófa a felelet.

A felekezetlen állam gyönyörködhetik a sepsiszentgyörgyi csemeték széles jókedvében, ezek bizonyára az ő szive szerinti fajzatok. Még sokra vihetik, mire bajusz kerül az orruk alá.

Azok a szülők pedig, akik nem akarnak gyermekeikből gazembereket nevelni, tanulják meg ebből az esetből, hogy a valláserkölcös nevelés alapja az egyén, a család és a társadalom boldogságának.

ánykából hat éves lett, s a férfi szerelme az . . . . .

Ott ültek a lugasban. A sáppadt asszony s aranyhajú kis leánykája. Regéltek boldog időkről, régi, szebb napokról.

A nap leáldozott, sáppadt fénye átsugárzott a sűrű lombsátoron, be egészen a lugasba, s játszódott a kis leányka aranyhajzatával s a sáppadt asszony még sáppadtabb tekintetével. A pacsirta elbájlón dalolt, de ezek most mind nem tetszettek az asszonynak, gondolatai másfelé révedeztek, el meszszte, a férjéig, egész a bálteremig, az illatos bálteremig, a hol a vig nótákba lelevegyül a szép, selyem uszályos hölgyek pajzán, gyermekes kaczagása.

A nő szemei könnyel teltek meg.

— Óh, ha az a nő nem volna, én nem lennék! — sóhajtá.

Az ártatlan kis leányka gyermekes kíváncsisággal kérdé:

— Melyik nő? A papa rajtad kívül másat is ismer?

A sáppadt asszony nem szólt semmit. Megesókolá gyermekét, aztán tekintete a holdra, a sűrű bozótokra irányult.

Kegyeltsértés.

Bármily hizelgő szöveg keretében jelent is meg, reám rendkívül kellemetlen benyomást tett, a kegyeletet és a jó érzést látom megsértve abban a „Nagyvárad levélben,” mely július 15-én a „Hazánk” czimű lap hasábjain látott napvilágot.

Nem látom indokoltnak, miért kellett a nemzetnek ezt a nagy halottját, aki üstököszerű jelenség volt közöttünk, porba rántani, miért igyekszik valaki azt a nymbust megtépni elhunytja után, mely az élő halantékait övezte.

Előttem ez rendkívül izléstelen dolognak tűnik fel, megbotránkoztam rajta, lehet, hogy más nem úgy van vele. Szerintem nagyjaink emlékéhez csak tisztelettel szabad közeledni, pláne ha valaki oly magasságban áll szellemi fölényével embertársai közt, mint *Schlauch* Lőrincz bíboros.

A „Nagyvárad levélnek” előttem megbotránkoztató passusa következőleg szól: Mint Nagyváradon tapasztaljuk, maga a püspöki város nem annyira országos hírű, nagy ember, tevékeny államférfiu, hanem jó pap után áhitozik, aki odahaza székvárosában tartozkodnék és különösen szíven viselje a székváros szükségleteit, ki oly mérvben gyakorolja a jótékonyt, mint azt Nagyváradon utolsó időben inkább a czimzetes püspökök, pl. Nogáll kanonok cselekedték.

Más szóval *Schlauch* bíboros nem volt jó pap, nem ült odahaza, nem karolta fel székvárosa érdekeit, nem gyakorolta a jótékonyt. Súlyos vádak ezek, velök szemben csak az vigasztal bennünket, mert tudjuk, hogy felök sem igaz.

Nagyon elharapódzott az emberek közt az az aljas szokás, hogy denuntiálnak derüre-borura, előtérbe akarván tolni harmadrendű fizimiskájokat. Nem törődnek illemmel, nem a tisztességgel, ha csekély személyekre ebből a machinatióból valami kisike előny hárulhat. Gyenge tehetségek, még gyengébb jellemek tulajdonsága ez, úgy hogy sokszor az élő sem szállhat velök szembe, mert azt sem tudja, milyen oldalról támadják.

En *Schlauch* bíborost közlelő ismerem, pirulnék olyat állítani, hogy ne lett volna jó

— Anyám, te sirsz! — szólt a leányka midőn jó anyját könnyezni látta. Hol fáj? Beteg a szived? Meggyógyítom én gyógyító balzsammal. Az én csókom balzsam. Óh engedd, hadd csókoljalak meg. Sokáig ültek így, annélkül, hogy érezték volna az est fagyos lehelletét.

Az asszonyt mély gondolataiból léptek zaja zavarta fel. A férje jött haza, a férje Benkő Béla. Minőn a sáppadt asszony megszólítá, még csak fejet sem bólintott. Egyenesen bement hálótermébe s kitéve zsebeiből az irományokat, rádólt a pamlagra.

A férje után siető asszony megpillantva a jegyzeteket, gyorsan kezébe kapott egyet s olvasá:

„Kedves Ila!

Az enyém lész. A kis lányt ha elteszem láb alól, a többi könnyen megy. Ezt irom, mert egyhamar nem találkozunk.

csókol: Bélád.”

A sáppadt, szomorú asszony tizszer, huszszor elolvasta a levelet s aztán egyszerre felsikoltott s kirohant a szobából. . .

Az idő mulik. Az aranyhajú kis leányka ott fekszik hófehér párnáskáin, hideg veriték ül homlokára, ajkai lázasan remegnek.

pap, elvégre ezt külsőségekből elbirálni nem lehet, ott a lelkiismeretnek van kizárólagos szava. Egyébiránt *Schlauch*, hogy ne teljesítette volna eszményileg úgy papi mint főpásztori kötelmeit, ezt a nagyvárad levelezőnek is kemény dió volna bizonyítani.

Ha gyakran távol volt székvárosától, nem henyélni ment, hanem a köteleesség szólította a tettek mezejére. Ő a munka embere volt. Egy püspök minálunk nem csak főpásztor, hanem az ország főura, közjogi személy, kinek az országos ügyek intézéséből ki kell venni a maga részét. Egy otthonülő püspöki kar nagyon furesa képet nyujtana, nem sok haszon hárulna ebből se az egyházra, se az országra. Nem az egyházra, melynek mindenki által könnyen érthető okokból ilyen magas állásokban tudós, tekintélyes, nagyműveltségű és általános tiszteletet ébresztő férfiakra van szüksége, nem a hazára, melynek érdekeiért munkálkodni főurainak principális köteleességek.

Bocsánat, de ebben a kérdésben nem tágitok. A püspöki székekbe nem tucatzembereket, nem köznapi alakokat kell ültetni, hanem a klérusnak essentiáját. Aki tudjon főpásztor is, főur is, államférfiu is lenni, ha a szükség úgy hozza magával. Másodrendű egyének itt is, ott is, amott is csak másodrendű eredményeket lesznek képesek produkálni, ellenben aki szellemi fölényével, műveltségével imponálni tud embertársai felett, meg fogja az oldani hivatását egy is mint főpásztor, egy is mint a hazának vezér szerepre hivatott férfi.

A harmadik vád az, hogy a bíboros nem viselte szíven székvárosának szükségleteit. Erre nézve az a véleményem, hogy a püspök mint a város polgára tartozik azokban részt venni, sőt nagyobb jövedelménél fogva itt is, amott is, ahogy a körülmények megengedik és kívánják, többet is áldozni, mint más szerényebb ellátású polgár. Ezt azonban a végletekig farsírozni nem lehet. Tudni kell azt, hogy az a püspök nagyon sok oldalról igénybe van véve. Egyházmegyéjében előforduló összes teher ugyszólván az ő vállaira nehezedik. Ő érzi, teljesíti is, mert első sorban köteleessége, de a világ természetesen nem vesz róla tudomást, ha tudomást vesz is, azt mondja reá: csak

— Mérgezés, erős mérgezés, — mondja az orvos.

— Meggyógyul-e? — kérdi az apa.

— Csak Isten segíthet a bajon. A lát egyre nő, a gyermek folyton félre beszél. Anyja, az a sáppadt asszony folyton ott ül mellette s kék szemeiből a fájdalom tükröződik vissza.

A gyermek érzi, hogy nem sokára el kell távoznia e földről, oda hívja apját, oda hívja anyját, az előbbi meg'eli sovány kezeivel, az utóbbinak oda sugja halkán fülébe.

— Ugye édes, te is eljössz utánam, nem hagysz ott egyedül?

A nő szemébe fájó könnyek tódulnak, s vissza sugja:

— Igen, igen én is elmegyek nem sokára utánad én édes gyermekem.

Az aranyhajú kis lány bele nyugszik. Vastag, aranyhajzatát félre tolja, szemeit, melyből valami kimondhatatlan bánat, fájdalom csillogott, anyjára mereszti, hófehér, puha keble halkán piheg, s a lágyan sutogó esti szellő lassacsckán elviszi lelkét valahova messze, messze. . . .

*

A sáppadt nő ott ül a szomorú füzek

azt tette, amivel tartozik. Szóval ez a világ szemében vagy épen nem, vagy csak igen csekély dolognak tűnik fel. És mégis annak a püspöki jövedelemnek legnagyobb része ilyen czélokra fel van emésztve. Templomok, iskolák létesítése és gondozása az ő vállaira néhezül, szegényebb egyházak, papok, segédlelkészek, tanítók, mind reá tekintenek, tőle várnak és nyernek is segílyt. Alig van az egyházmegye területén olyan intézmény, mely kisebb nagyobb mértékben igényt ne formálna a püspöki jövedelemre. Azonkívül egyletek, társulatok, magánosok naponkint és minden oldalról ostromolják. Ki sem lehet előlök térni, de nem is akar, szívesen adja, ami telik tőle. A szegények gondoskodásának mindig kiváló tárgyait képezik. Tessék csak ezeket mind összegezni, akkor látszik meg igazán, mi marad abból az irigylet nagy püspöki jövedelemből. Azt tehát nem lehet józan észszel még csak kívánni sem, hogy ő elégitse ki a város szükségleteit is.

Az állittatik továbbá a denuntiáló „Nagyvárad levélben”, hogy Nagyváradon az utolsó időkben inkább a czimzetes püspökök gyakorolták nagyobb mérvben a jótékonyságot. Nagyon egyenes beszéd, tehát *Schlauch* biboros nem. Mi Szatmáron úgy ismertük őt, hogy nem ment tőle el üres kézzel soha, aki hozzá folyamodott. Hát épen Nagyváradon változott volna meg, ahol legalább is háromszor annyi jövedelme volt. Nyilvánvaló, hogy a biborosnak valami jóakarója a szerzője ezeknek a tendenciózus állításoknak. Hogy mit csinált az ő jobb keze titokban, ki tudná megmondani, tagadhatatlan azonban, hogy vannak fejedelmi alkotásai. Czáfolatul csak ezekre hivatkozunk, úgy amint azt a *Tiszántul* című nagyvárad lap halála alkalmával közölte:

„A nagyvárad egyházmegyében a plebániák és iskolák fentartására 400,000 koronás fejedelmi alapítványt tett. Egyházmegyéjében több szép templom hirdeti áldozatkészességét. A bihar-püspöki román stilban épült, 60,000 koronába került templom szép emléke a bibornok aranymiséjének és kizárólag az ő alkotása, de tetemes áldozattal járult a magyar-pataki, csorvási, sarkadi és érmihályfalvai templomok építéséhez; a budapesti

jezsuiták és karmeliták templomainak orgonái, a máriacelli aranykorona s a radnai márványoltár is áldozatkészességét hirdetik. A debreczeni Szvetics-intézetnek 60,000 koronába került palotát építettett, a nagyvárad-ujvárosi zárdában óvónőképzőt létesített és tart fenn s 40,000 koronába került épület-szárnyat emelt; a nagyvárad kir. kath. tanító-képzőnek tetemes áldozattal új hajlékot szerzett; a szilágy-somlyói gimnáziumnak megszerezte a nyilvánossági jogot s évenkint ezeket költ fentartására; a debreczeni kegyesrendű főgimnáziumra a püspökség részéről 300,000 koronával, a gyulaihoz 200,000 koronával járult 1892-ben. Sz. László király hétszázados jubileuma alkalmából országos fényes ünnepélyt rendezett, Link ötvössel remek művü hermát (ereklye-tartót) készített a nagy király fej-ereklyéjének s káptalanával együtt felállittatta székvárosa főterén a nagy királynak pompásan sikerült bronzszobrát.

Aranymiséje alkalmából 200000 koronás alapítványt tett egyházi és iskolai czélokra és felépittette a bihar püspöki templomot. Negyedszázados püspöki jubileuma emlékére Nagyvárad Ujvárosán az Immaculata intézetben új épületszárnyat emelt.

Hát mindez bliktri a nagyvárad levél irójának. Valóban szomorú dolog, hogy oly könnyelműen, oly lezser módon gázolnak egyesek keresztül-kasul a mások becsületén.

Engedje meg tehát a tisztelt *Nagyvárad levél* ur, hogy holta után is ott lássam *Schlauch* biborost azon az eszményi magaslapon, amelyre életében csakugyan felemelkedett. Engedje meg azt is, ha épenséggel nem kegyteljes sikraszállása olyan komikus színben áll előttem, mint mikor a kis kutya tehetetlenségében, de magát mégis észrevétni vágyva megugatja az oroszlánóriást.

B.

A segélypénztár érdekében.

A gazdasági munkás és cselédség-pénztár minél szélesebb körben leendő megismertetése és felkarolása végett vármegyénk főispánja a következő felhívást intézte az összes főszozolgabirákhöz és polgármesterekhez:

alatt, a temetőben; kék szeméből eltítkolt fájdalom tükröződik vissza. Nézi a sirdombot, hallgatja, mit regél a suttogó alkonyi szellő. Arczáról egy könyesepp pereg alá, aztán sir, sir. . . .

Sokszor este lesz, sötétedni kezd s nedves, hűvös köd ereszkedik alá a szomorú tájra, s hideg lehelletével nyirkossá tesz mindent. Ő azért ott ül, vár valamit. Aztán, mikor már egészen besötétedik, a hideg, nyirkos ködből egy alak bontakozik ki, egy aranyhaju kis lány alakja. Körüllengi a sáppadt asszonyt, aztán . . . eltűnik.

Ez a képzelet.

Majd ismét a régi lesz minden s ez a rideg valóság.

A sáppadt asszony mindig kijár a temetőbe ahhoz a kis sirdombhoz. Mikor már rég lehullott a falevél, elhervadt az illatos virág s fehér lepel vonja be a tájat, előtte az a hely, a hol ő ül, még zöldel, az a sirdomb, mely alatt az az aranyhaju kis leányka fekszik, mély virágzik s az a két szomorú füz, mely abból a kis sirdombból magaslik ki, tele van zöld levelekkel, még egészen lombos.

Egyszer csak aztán egyedül, elhagyottan áll magában az a kicsi kis sirdomb, az a

két szomorú füz. Egyedül . . . a sáppadt asszonyt nem találni ott.

Egy tavaszi délutánon fakoporsót hoznak ki a temetőbe, leteszik a két füz alá, oda az aranyhaju kis lányka mellé, oda, a hol az a sáppadt asszony annyit üldögélt.

A pap elmondja a mondani valóját, a kántor is, azután szép csendesesen behantolják. Nincs sok kisérője a halottnak; gyászolója két férfi, Benkő Béla s annak a sáppadt asszonynak a bátyja, a ki ránéz a gonosz férjre s oda vágja szemébe:

— Őh te nyomorult, a méreg, a méreg!

A két férfi elmegy távol a várostól, s keresnek egy tisztás helyet. Felállanak, aztán két pisztolylövés dördül el s Benkő Béla . . . holtan esik a földre.

Másnapra elfeledte őket a világ, nem szól senki sem rólok, csak nyári alkonyatkor az a két szomorú füz regél, suttog valamit egy rossz emberről, egy sáppadt szomorú asszonyról, meg egy aranyhaju kis leánykáról . . . . .

Király Géza.

Az 1900: XVI. és az 1902: XIV t. cikk által szervezett országos gazdasági munkás-és cselédség-pénztár csak akkor fog rendeltetésének megfelelni, ha a legszélesebb körökben ismerni fogják, az érdekeltek önként tömegesen belépnek a tagok sorába s a gazdák cselédeiket beiratják a rendes tagok közé.

Ilyen fejlődésre csak akkor lehet számítani, ha az intézmény ismertetése és az érdekeltek buzdítása tekintetében a közigazgatás minden tényezője megteszi a maga elengedhetetlen köteleességét.

Tudva azt, hogy joggal számíthatom azok közzé, kik buzdítással, lelkesítéssel s ha szükséges a kellő szigorral is, képesek azt biztosítani, hogy a hatóságuk alatt álló valamennyi tisztviselő és közeg köteleességeit jól teljesítse: teljes bizalommal ajánlom a segélypénztár ügyét figyelmebe és felkérem: szíveskedjék odahatni, hogy a jegyző a helybeli értelmiséggel egyetértésben hívja össze a közönséget, gazdákat, cselédeket, munkásokat egyaránt és ott a törvényt és rendeleteket a jegyző vagy más alkalmas egyén ismertesse és a közönséget a belépésre buzdítsa. E gyülekezeten szíveskedjék megjelenni és azokra a vármegyei gazdasági egylet is meghívandó, azzal a felkéréssel, hogy az ott lakó, vagy a környéken lakó tagjai által képviseltesse magát.

Arról, hogy a jegyző melyik napra hívta össze a közönséget, a jegyző közvetlenül értesítse a pénztár központi igazgatóságát (Budapest, V. Nádor utca 32) azon czélból, hogy az igazgatóság esetleg képviseltesse magát.

Minthogy az 1902: XIV t. cikk a belépő tagoknak lényeges kedvezményeket ad s a harmadik és negyedik csoportbeli tagság létesítése által a lehető legkisebb díjfizetés mellett a segélybiztosításnak új módjait is lehetővé teszi: kétségtelen előttem, miszerint az intézmény megizmosodásának és fejlődésének kérdése első sorban a közigazgatás magatartásától függ; mert okos, tapintatos, tudatos vezetés mellett az intézmény iránt felkeltheti és biztosíthatja a földmivelők bizalmát és rokonszenvét.

Mivel pedig annak az intézménynek megerősítése gazdasági és társadalmi szempontból egyaránt elsőrendűen fontos dolog s úgy a hazai munkás viszonyok, mint különösen a gazdasági munkásoknak a külföldön, jelesen Oláh- és Oroszországban legutóbb kitörésekre is került mozgalmi is arra figyelmeztetnek, hogy a földmivelők érdekében már megalkotott intézmények megerősítésének munkájában idősvesztegetés nélkül járjunk el: teljes joggal meg lehet követelni, hogy a munkás segélypénztár érdekében a közigazgatás minden tényezője komolyan és kitartással teljesítse feladatát. Ez a feladat nem nehéz és épen nem lehetetlen. Eddig is nem egy közigazgatási tisztviselő olyan fényes eredményeket ért el, hogy működéséről csak a legteljesebb elismeréssel lehet megemlékezni. Azt azonban, hogy egyesek tetszése vagy hangulata legyen a működésben elhatározó, megengedni nem lehet; mert ebben a kérdésben kivétel nélkül, mindenkinek teljesítenie kell köteleességét, s azalól sehol és senki semmiféle jogczimmel vagy ürüggyel ki nem vonhatja magát. A hol a nép bizalmatlan, meg kell nyerni bizalmát; a hol az intézmény ismeretlen, meg kell ismertetni; a hol nincs meg a takarékosági hajlam, fel kell ébreszteni s a hol előszörre nem megy a dolog, előlről kell kezdeni, ha kell, minden nap.

Nem lehetetlen, hogy a magán biztosítótársulatok módjára, ügynökök által könnyebben és hamarabb lehetne sikert elérni. Az intézményszervezésében azonban az volt a cél, hogy a földmivelőknek arról is tanúságot tegyünk, hogy a birtokosok és a hatósági emberek, lelkészek, tanítók, orvosok, gazdasítók stb. azok, akik az ő jóvoltukért buzgólkodnak, így tehát ezek az ő bizalmukra, rokonszenvünkre méltán érdemesek. Ha tehát mégis ügynököket kellene valahol alkalmazni, az olyan ítélet lenne a közigazgatásra nézve, melyet a közvélemény előtt alig lehetne enyhíteni. Az ügynökök alkalmazásának gondolatával tehát nem is lehet foglalkozni, mert meg vagyok győződve, ha élére áll a segélypénztár érdekében kifejtendő egységes és folytonos akciónak, ha az általános érdeklődést felkelti s ébrentartja, a tevékenyeket elismerésével serkenteni, a közönségeket és elcsüggedteket buzdítja és ha kell, szigorú feleletre vonja: aránylag igen rövid idő alatt sikerre fogja vinni azt az ügyet, amelyre a kormány és a törvényhozás rendkívül nagy súlyt helyez. Működésében számíthat teljes támogatásra és így arra is, hogy az ügy érdekében kívánatos jutalmazások tekintetében tett előterjesztéseit mindenkor figyelemmel fogom tárgyalás alá venni. Sziveskedjék az összejövetelek idejét előzetesen tudomásomra hozni s az eredményről annak idején jelentést tenni.

Nagy Károly, 1902. július 12.

Hugonnai
főispán.

A Szent-Imre-Collegium. *)

A Szent-Imre-Collegium célja katolikus egyetemi hallgatók számára otthon nyitni s azon ifjakat, kik felsőbb tanulmányaik idejét nem tölthetik a szülői házban, kellő felügyelet és vezetéssel derék, katolikus honpolgárokra nevelni. Az intézetbe csak katolikus főiskolai hallgatók vétetnek föl, kik kötelezik magukat, hogy úgy erkölcsi, mint fegyelmi tekintetben meg akarnak felelni a követelményeknek, melyeket az internátus célja megkíván.

A közvetlen felügyeletet az intézetben lakó praefectus gyakorolja, ki az igazgatóval együtt intézkedik a napirend, fegyelem és anyagiak tekintetében.

Az intézet lehető szabadságot kíván hagyni az ifjaknak, de azon fegyelmi szabályokat, melyek a rendes és családias együttléte biztosítják, szigorúan kívánja érvényesíteni. Ép ezért az elöljáróság főtartja magának a jogot, hogy az ifjakat ugy tanulmányi, mint erkölcsi és fegyelmi tekintetben ellenőrizze s szükség esetén figyelmeztesse; a szülők óhajára készséggel küld értesítést az illető ifju. előhaladásáról. Ugyancsak főtartja magának az igazgatóság azt a jogot, hogy a nagyobb erkölcsi vagy fegyelmi kifogás alá eső tagot az intézetből haladéktalanul kizárhatja.

Az ifjak külön szobában laknak egyenkint. Reggeli 8 órákor mindenki köteles szobáját takarításra átengedni; esti 10 órákor pedig mindenki köteles otthon lenni. 10 óra után csak az igazgatónak vagy praefectusnak kivételesen adandó engedélyével szabad a házon kívül tartózkodni. E záró óra betartását az intézet szigorúan követeli s az éjjeli kimaradást súlyos fegyelmi vétségnek tekinti, melynek ismétlése kizárást von maga után.

Az érettségét tett s jövőre egyetemre készülő ifjuság s a szülők figyelmébe alánljuk az alábbi sorokat.

Az évi tartásdíj 750 korona, mely összeg három — 250 koronás — részletben, szeptember 1-én, december 1-én és márczius 1-én fizetendő. Ha valaki az intézetet el akarja hagyni, szándékáról egy hónappal előbb köteles az igazgatóságot értesíteni. Ha ezen értesítés nélkül távoznék, valamint ha az intézetből kizáratik valaki, a befizetett harmadévi díjnak még fönmaradó része csak 30 korona levonásával térítettik vissza. Márczius 1. után az intézet fölmondást nem fogad el.

Az évi tartásdíj fejében jár: lakás, szükségesség ágynemű (derékalj, lepedő, egy kemény és egy tollvankos, egy nyári és egy téli takaró), takarítás, fűtés, világítás, reggeli, ebéd, vacsora és orvosi gyógykezelés (mosás, bor és gyógyszer nem; ezek külön díjért az intézetben kaphatók.) A reggeli kávé vagy tea és sütemény. Az ebéd fölvaltva három és négy, a vacsora két tál ételből áll.

Fölvételre jelentkezni augusztus 20-ig lehet. Jelentkezéskor 60 korona előleg fizetendő, mely az első harmadévi díjból levonandó, de a jelentkezéstől való visszalépés esetén nem térítettik vissza.

Az intézet minden tagja köteles belépni a katolikus egyetemi hallgatók Szent-Imre Önképző-egyletbe.

A Szent-Imre-Collegiumot főtartó katolikus főiskolai internátus-egyesület a jövő 1902—1903. iskolai évben a következő kedvezményes helyeket adományozza. Három ifju nyer ingyenes teljes ellátást, kettő 375 koronába számított földijas teljes ellátást és kettő ingyenes lakást. E kedvezményes helyekre jó tanuló és jó erkölcsi magaviseletű egyetemi (tudomány- és műegyetemi) ifjak, valamint most érettségizett s jövőre egyetemre jövők pályázhatnak. A pályázati kérvényhez csatolandó az illetékes plébános által kiállított s a szülők vagyoni és erkölcsi állapotát is föltüntető bélyegtelen erkölcsi bizonyítvány s a már egyetemen járt ifjakkal index vagy index másolat, az egyetemre csak jövőre beiratkozónál érettségi bizonyítvány vagy annak másolata. A pályázati kérvényben azt is föl kell tüntetni, vajjon az illető élve-e s milyen ösztöndíja. Az így fölszerelt kérvényeket 1902. augusztus 1-ig kell dr. Glattfelder Gyulának, a központi papnevelő tanulmányi felügyelőjének, mint a katolikus főiskola internátus-egyesület igazgatójának ezimére (Budapest, IV., Központi papnevelő) benyújtani.

H i r e k.

Szobrot Árpádnak. Beregvármegyében erős mozgalom indult meg, hogy a honszerző Árpádnak Munkács-on szobrot állítson a nemzet kegyeletere. A mozgalom élén Hagara Viktor főispán, Nedeczey János orsz. képviselő és Cseh Lajos Munkács polgármestere állnak. Lelkes felhívást bocsátottak ki, melyben kéri a nagy közönséget, hogy e nemes tervet anyagi támogatásával törekedjék megvalósítani. Az adományokat az Árpádszobor bizottsághoz Munkácsra kell küldeni.

A főpásztor jótékonyága. A püspök ur Ó méltósága a pősházi új templom oltárának építésére 484 koronát adományozott.

Hivatal-vizsgálatok. Igyártó Sándor debreczeni kir. főügyész, a helybeli kir. ügyészséget, Dr. Róth Ferencz szatmári kir. tszéki elnök pedig a halmi-i kir. jbiróságot vizsgálta meg a múlt hét utolsó napjaiban.

Tanórok változása. A vall. és közokt.

miniszter Hensch Béla felsőlövői és Gedai József nagybányai állami főgymn. rendes tanárt a beregszászi állami főgymnasiumhoz, Walton Róbert deési állami gymn. rendes tanárt a szamosújvári állami főgymnasiumhoz, Endrei Gerszon dr. erzsébet-városi, Csighy Antal dr. beregszászi állami főgymn. rendes tanárokat kölcsönösen, Zánk Gergely fogarasi állami főgymn. rendes tanárt az ungvári kir. kath. főgymnasiumhoz helyezte át, Schágh Alajos, Hinterleitner Gusztáv és Horty Judit okleveles tanítókat illetve tanítónőket a beregszászi állami elemi népiskolához rendes tanítóknak illetve tanítónőnek nevezte ki.

Gyászhir. Bátorkeszi Kiss Róbert nyug. mátészalkai főszolgabíró, köz és váltó ügyvéd e hó 16-án, esteli 7 órákor életének 49-ik évében, a nagykállói elmeigógyító intézetben, hova a család gyógykezelés végett szállította, meghalt. Fiatalon, alig 20 éves korában kezdte meg ügyvédi pályáját, utóbb átlépett a közigazgatáshoz, midőn Szatmár vármegye szolgabírónak választotta meg. Tizenkét éven át volt a szatmári járás szolgabírája ber. Kováts Jenő főszolgabíró mellett, végre a mátészalkai kerület főszolgabírája lett. Midőn 4 év múlva a főszolgabíróságtól megvált, Mátészalkán ügyvédi irodát nyitott, a városban a legkeresettebb ügyvéd volt. Körülbelül egy évvel ezelőtt idegbaj támadta meg szervezetét, s ezen időtől kezdve egészsége folyton hanyatlott. Az erős természetű, ugyszólván marciális ember szemlátomást napról napra pusztult. Ez év tavaszán a család Nagy-Kállóba vitette, hol gyógyulást reméltek számára. Az orvosok azonban menthetetlennek jelentették ki. Baja egyre súlyosbodott, végre a mult szerdán délután megváltotta a halál. Pénteken helyezték Nagy-Kállóban örök nyugalomra.

Bírói kinevezés. A király dr. Tyrnauer Albert vágsellyei járásbírói aljegyzőt telekkönyvi betétszerkesztő albirónak nevezte ki.

Esküvő. Szentgyörgyi Jakab Bénéjám, h. monnai faipari szakiskolai tanár, folyó hó 15-én tartotta esküvőjét az ungvári székes-egyházban, Mihalesik Terézia nagymihályi állami tanítónővel.

Áthelyezés. Az igazságügyminiszter Szentpétery Lajos varannói kir. járásbírói irnokot a fehérgyarmati kir. járásbíróshoz helyezte át.

Gyászhir. Részvétellel vettük a köv. gyászjelentést: Haraszthy Tamásné sz. Berki Vilma, férje, leánya, veje és unokái, továbbá nővére Vaday Károlyné sz. Berki Hermin, ennek férje, gyermekei, vejei és unokái, nagynénje öz. Herczeg Imréné sz. Cseresnyés Juliánna és az összes rokonság nevében is mély fájdalommal tudatja szeretett anyjának, a legjobb mostohának, anyós, nagyanya, dédanya, testvér és rokonnak néhai Berky István volt szatmári ev. ref. lelkész özvegyének, felső-őri Cseresnyés Johannának folyó 1902. év július hó 18-ik napján délelőtt 9 órákor, hosszas szenvedés után, életének 80-ik évében történt elhunytát. A boldogultnak földi maradványai folyó hó 20-án, délután 4 órákor fognak a Rákóczy-utca 29. szám alatti háztól az ev. ref. egyház szertartása szerint örök nyugalomra tetetni. Szatmár, 1902. július hó 18. Legyen emléke áldott!

Áthelyezett segéd lelkész. Ó méltósága a püspök ur Pott Adolf munkácsi s. lelkészt hasonló minőségben Nagy-Bányára helyezte át.

Fogadalomtétel. Szent Vincze napján e hó 19-én 30 kandidáltkötete le a szerzetesi fogadalmat az irgalmas nővérek zárda-

templomában. A szent misét és az egyházi szertartásokat dr. Binder András tb. kanonok végezte.

Kinevezés. A főispán Demkő Sándor helybeli kir. tszéki joggyakornokot a városi törvényhatósághoz rendőr-fogalmazó helyettesnek nevezte ki.

Gyászír. Részvételt vettük a köv. gyászjelentést: Rákóczy Mariska, Rákóczy Antal, neje és gyermekei, Rákóczy Pál, neje és gyermekei mélyen megszorodott szívvel jelentik a legjobb testvér, sógor és nagybátyjuknak Rákóczy István állami tanító-képezdei tanárnak élete 44-ik évében, folyó hó 16-án esti 9 órakor történt csendes elhunytát. A megboldogult földi maradványai folyó hó 18-án délután 5 órakor, — Fehér-Gyarmaton — a rom. kath. egyház szertartása szerint fognak örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szentmise áldozat, — a megboldogult lelki üdvéért, — folyó hó 19-én délelőtt 9 órakor fog az egék Urának bemutatni. Fehér-Gyarmat, 1902. július 17. Áldás és béke lengjen porai felett!

Előléptetés. A vall. és közokt. miniszter Jánossy Jolánt, a nagykarolyi polgári iskola tanítóját a X. fizetési osztály 2-ik fokozatába léptette elő.

Vasárnapi munkaszünet. Ugocsavármegye köztörvényhatósága legközelebb tartott üléséből feliratot intézett az országgyűlés képviselő házához, melyben azt sürgeti, hogy a vasárnapi munkaszünetre vonatkozó törvény intézkedéseit terjeszse ki a törvényhozás a köztisztviselőkre is.

3. Konferencia. Ismét kedvezett az ég a konferenciának, melyet P. Bus Jakab a szocializmusról folytatólagosan tartott. Derült volt az égből és több száza menő a hallgatóság. A munkásosztály világájának forrása nem egyszerűen a gép, mert az emberi elme és ügyesség találmánya természeténél fogva az emberiség javára irányul, hanem a gép, a liberalizmus kezében. A liberalizmus tulajdonságos szabadság engedélyezése által aránylag csekély számú munkaadó kedvéért a munkások ezrért és ezrért odadobja a tőkepénzesek martalékául. Így a munkásra nézve elvész munkájának individuális vagyis egyéni értéke. Az innét keletkező bajok megszüntetésére különböző módokat gondoltak ki és próbálnak megvalósítani. Az előadó a jelen alkalommal a megoldás ama módját ismertette, melyet a szocialisták terveztek. Alapdogmájuk: senki se birjon tulajdonjoggal oly javak fölött, melyek gyümölcsöző erővel bírnak, de mert ma igen sokan rendelkeznek ily javakkal és göresösen ragaszkodnak azokhoz, ki kell őket zavarni a tulajdonjogból parlamentáris uton; tehát minél több szocialista képviselőt kell választani. Minthogy pedig a tulajdonjog szentségének védője végső elemzésben Isten s az általa alkotott erkölcsi törvény, tehát alapdogmájuk fentartására elvetik a szocialisták Istent és törvényét. Így fajul el a szocializmus, mely pedig célul a munkásosztály helyzetének javítását tűzi ki, egyént és társadalmat ealázó és tönkretévő atheizmussá és erkölcsi nihilizmussá. E két közös vonásban találkozunk a vén szülő liberalizmus drága ujszülöttével, a socializmussal. Látva a liberalizmus, hogy szülötte ily rút, tagadja saját szülői jellegét; de a logika előtt hasztalan a tagadás. — Az előadó nem papi szemüvegen át szólott a szocializmusról, hanem adatait a szocialisták értelmi vezetőinek: Marxnak, Engelsnek és Wébernek műveiből és beszédeiből szedte. A kritika porozó vesszőjét majd a jövő konferencián fogja az elő-

adó suhogtatni. Kevésbe mult, hogy a hallgatóság általános lelkes éljenzésben nem tört ki.

Gyászír. Pribék Pál jenkei földbirtokos 57 éves korában agyszélhűdés következtében meghalt. Halálát özvegye, gyermekei és kiterjedt rokonság gyászolja. Temetése e hó 15-én volt Jenkén s nagy közönség kísérte örök nyugvó helyére. Az elhunyt néhány évig a 66. gyalogezrednél szolgált s mint kadét részt vett a custozzai ütközetben, a hol kitüntette magát.

Új szépirodalmi lap. „Toll” ezimen október hónapban a Jugend mintájára szépirodalmi hetilap indul meg Heltai Jenő szerkesztésében Budapesten. A művészi részt Linek Lajos festőművész szerkeszti. A lap kiadója Jékeli Károly, id. Jékeli Károly városi kapitány fia.

A gyermek nem halt meg, csak alszik. Pár év óta élénk figyelemmel kísértük a piacunkon uralkodó, s az adófizető polgárság érdekeit ma is mélyen sértő azon türethetetlen állapotot, hogy a szenzálok ezrével szedik össze a baromfiakat és tojást, s ezáltal fellette megdrágítják ezen élelmi czikkeket. Különösen a mult évben, ezen időtájtban intéztünk heves támadásokat a városi tanács közömbös magatartása ellen. Akkor ezen többszöri jogos felszólalásunkra egyik helyi lap hasábján félhivatalos részről azon ígéretet nyerte megnyugtatóul a nagy közönség, hogy az ügy előkészítése, illetve szabályrendelet kidolgozása a városi tisztifőügyészre bízott. Reméljük, hogy ez ügy nem ment feledésbe s a szabályrendelet már készülöben van. Vagyis: „A gyermek nem halt meg, csak alszik.”

Villámcsapás. Rendkívül szeszélyes idők járnak. Néha öt, hat izben is zuhogó zápor szakad városunkra, a víz csak úgy hömpölyög az utcákon. A tegnapi délelőtti záport erős villámlás és menydörgés kísérte, a villám becsapott a villamos kocsit vezetőjébe s egy villamos kocsit megrongált. Egyéb baj nem történt.

Szükszélítés érte tegnapi délután a Kossuth-keri gőzfürdőben Kudnár János mikolai cipézmestert. Azonnal meghalt.

Prímeczia. Folyó hó 20-án, vasárnap első szent mise-áldozatát mutatta be nagy ünnepélyességek között és minden jelenlevőnek épülésére szolgáló mély áhitattal Preiszeller Ferencz kegyes tanító-rendi ujmisés pap és szigetgyógyintézet tanár a rómszéki plébánia-templomban több rendtársának segédkezése mellett, míg a manuduktortisztet Krasznay Zsigmond rómszéki lelkész teljesítette. Ugyanez tartotta egyszersmind az ünnepi beszédet is. A híveknek nagy volt örömük a primicziában, mint a mely eddig az első volt Rónaszéken. Az ujmisés tiszteletére Deák József rómszéki tanítónál gazdag lakoma volt, melyen 38-an vettek részt. Számosan mondottak pohárköszöntőt az ebédnél, kik között legelőbb az ujmisés az egyház fejére, a pápára köszöntötte poharát. Különösen mély hatást tettek Szabó János kegyes-rendi tanár szavai, ki a nagy rendalapító elveihez és a keresztény tanokhoz való ragaszkodást kötötte lendületes beszédében lelkere ifjabb rendtársainak.

Nagy jégeső. Fényen e hó 21-én d. u. 5 órakor óriási szélviharral nagy jégesés volt. A jég mogyoró nagyságu volt s teljesen összevert mindent. A szél földestől tépte ki a leghatalmasabb fákat. A háztetőket fölbontotta. Az még a szerencse, hogy a faluban jött legsűrűbben a jég és így nem ártott a nem messze levő szőlőknek.

A kivándorlás Ugocsában még most sem raka szünni, mikor a mezei munkák megkezdődtek. Külföldre szóló utlevelet nyert az elmúlt hóban 49 egyén; ebből 36 Amerikába, 9 Romániába és 4 Európa többi országaiba szólott. Ami a gazdákra nézve a legszomorubb, ezen egyének közül csak kettő

volt az értelmi osztályhoz tartozó, a többi 47 egyén mind napszámos volt, kik azelőtt otthon mezei munkával keresték kenyerüket.

Kinevezés. A debreczeni kir. itélőtábla elnöke Lányi Lajos végzett joghallgatót színyérváraljai lakost a debreczeni kir. itélőtábla kerületébe joggyakornoknak nevezte ki.

Iskolai értesítő. Vettük a Szatmárnémeti államilag segélyezett ev. ref. főgymn. értesítőjét. A bevezető részben Borsos Benő igazgató meleg hangon emlékszik meg az intézet halottairól, dr. Farkas Antaltól, Hérmán Mihályról, Szegedy Antaltól és Kiss Sándor VIII. gymn. oszt. tanulóval. Közli a vizsgálatok eredményét, mely szerint a vizsgálatot tett 292 tanuló közül 18 jeles, 53 jó, 175 elégséges, 20 egy tárgyból elégtelen, 12 két tárgyból és 14 több tárgyból. Megemlékezik az iskolai életben előfordult fontosabb mozzanatokról. A főgymnáziumnak az igazgatóval együtt van 12 rendes tanára, egy ének tanító és 3 hitoktató. Jutalmazásokra összesen 619 kor. 26 fill. fordított, a tápintezeti segélyezés összege 1104 korona, tandíjmentességét 45 tanuló élvezett 1440 korona pénzértékben, a Thury Lajos féle alpból 3 tanuló kapott 200—200 korona segélyt, 32 tanuló nyert instruktori alkalmazást, mely 2184 korona pénzértéket képvisel, az ifj. segélyegyesület 9 tanuló segélyezett 66 koronával, könyvsegélyben részesült 140 tanuló 790 korona pénzértékben. A tanév folyamán e különböző czimiek alatt adott segélyösszeg értéke 6943 kor.

Elveszett tárgyak. A Pirosberekben egy sárgaszőrű agár kutya találtatott, gondozás végett a peczértelepen van elhelyezve. E hó 26-ig átvehető a főkapitányi hivataltól. E napon, ha a tulajdonos addig nem jelentkeznék, nyilvános árverésen el fog adni. — A Deáktéren egy drb. zálogelgy találtatott, igazolt tulajdonosa átveheti a főkapitányi hivatalnál. — A Szatmárhegyen egy dupla fedelű ezüst női óra rövid lánczczal, apró függelékkel és egy kisebb Szent György tallérral találtatott. A tulajdonos átveheti a szatmárhegyi alkapitánynál.

Egy kis baleset. Hétfőn este a Kossuthkert előtt a villanylámpás vezetőke leszakadt. Egy kis leány arra haladván, véletlenül rálépett, minek következtében a ruhája tüzet fogott az áramtól. A járókelők azonban kimentették veszélyes helyzetéből.

Felhívás a tanítókhoz. A Magyarországi Tanítók Országos Bizottsága felhívja a hazai néptanítókat, hogy a f. évi augusztus hó 19 és 20-án Budapesten tartandó közgyűlésére minél számosabban jelenjenek meg. A közgyűlés az ifjuság erkölcsi életének megóvásáról, a tanítóképzésről s a fizetésrendezésről tanácskozik. A tanító egyesületek erre vonatkozó határozataikat a titkárhoz (Hajos Mihály Bpest, I. Krisztina-körut 97.) minél előbb küldjék be. A gyűlésre jönni szándékozók kedvezményes vasuti jegyet a titkártól kérjenek az utiirány megjelölésével augusztus 1-éig.

A megleletezett sürgetés. Érdekes határozatot hozott a közigazgatási bíróság. Egy adóügyben benyújtott kérvényének elintézését megsürgette egy adófizető polgár. A sürgető kérvényre azonban nem tett bélyegyet s így hivatalosan megleletezték. A lelet elleni felebbezését a pénzügyigazgatóság visszautasította, illetve az illetéket fentartotta azért, mert a sürgető kérvény kedvezményt kérő folyamodványnak tekintendő s mint ilyen bélyegköteles. A pénzügyigazgatóságnak ezt a felfogását a közigazgatási bi-

róság nem tette magáévá, s az adófizető polgárt az illeték megfizetésének kötelezettsége alól felmentette s annak törlését elrendelte azzal az indokolással, hogy az állampolgárok a hatóságok elé vitt ügyeik elintézését joggal igényelhetik. Az elintézés nem kedvezmény, hanem hivatali kötelesség, az elintézés szorgalmazása tehát kedvezményre irányuló kérelemnek nem minősíthető.

Megtréfálta a pecsét. Egyik község jegyzői hivatalában gonoszul megtréfált egy papirlapot egy pecsét. Látogatóba jött haza egy beteg katona, kinek első dolga volt természetesen jelentkezni a jegyzőnél, hogy láttomazza az „Urlaubschein”-jét. Hetivásár volt éppen s a hivatalban sűrűn tolongtak a felek. Az irnok szórakozottságában eltévesztette a pecsétet s a katona okmányára rákerült a fatális tévedés: „A marha orvosilag megvizsgáltott és a nyolc napi megfigyelést kiállotta.” Mikor aztán ismét bevonult a csapathoz, akkor az őrmester ur hangos kacajjal, de megelégedetten állapította meg, hogy cibiléknél is fölismerék a baka kvalitását.

108 állás a postánál. A posta és távirdeigazgatóság 108 gyakornok jelölti állásra hirdet pályázatot. — Pályázhat minden középiskolát vagy ezzel egyrangú más tanintézeteket érettségi vizsgával elvégzett magyar állampolgár, aki legalább 18 éves, fedhetlen előéletű, ép és egészséges, mi hatósági bizonyítványokkal igazolandó. A napdíj 2 korona; a jelölt azonban köteles a jövő év szeptemberében Budapesten vagy Zágrábban a 10 hónapos terjedő tisztképző tanfolyamot saját költségén hallgatni, és mivel napdíját akkor is megkapja, az illető postaigazgatóságnak rendelkezésére állani. — Akik gyakorlati alkalmazásban beválnak, a tanfolyam elvégzése és az alapvizsga letétele után, gyakornokok — 800 korona segélydíjjal — és a szakvizsga letétele után tisztek lesznek. A pályázatok a budapesti, kassai, kolozsvári, nagyváradi, pécsi, pozsonyi, soproni, temesvári, vagy zágrábi posta és távirde igazgatóságok egyikéhez a szerint, ahol a pályázók alkalmaztatást óhajtanak nyerni, folyó évi augusztus 15-éig beadandók. — Részletes pályázati feltételek minden posta és távirde hivatalnál megtudhatók.

Anna bál. A bikszádi fürdőben a szokásos Anna bál f. hó 26-án fog megtartatni. A bálra külön meghívók nem lesznek kibocsátva, hanem ez uton hívja meg a közönséget a fürdő igazgatósága.

A hírlapok előfizetési díjai a közigazgatási bíróság legújabb döntése szerint a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok adó alá eső jövedelméből ezután levonandók lesznek. Az eddigi gyakorlat szerint csak a szaklapokra kiadott előfizetési összegek voltak levonhatók, míg most az összes lapok előfizetési díjai levonandók lesznek az adóköteles jövedelemből.

A műbor és az italmérési engedélyek. A törvény intézkedése szerint azoktól, a kiket mesterséges bor forgalomba hozatala miatt elítéltek, megvonták az italmérési engedélyt is. Ezzel szemben számos kereskedelmi kamara azzal a kérelemmel fordult a pénzügyminiszterhez, hogy ne vonja el az italmérési engedélyt azoktól, a kiket mesterséges bor forgalomba hozatala, de nem előállítás miatt elítéltek. A pénzügyminiszter most válaszolt a kamaráknak erre a feliratára, hangsúlyozván, hogy kérelmüket nem teljesítheti. A közvetítő kereskedők ugyanis a bornak bevásárlásánál szakértelmükkel és az aránylag csekély költséggel járó vegyi vizsgálat által könnyebben ellenőrizhetik, vajjon a bor hamisított, vagy hamisítatlan, mint a fogyasztók. Ennélfogva a borhamisítás és hamis bor forgalomba hozatala miatt jogerősen elítélt italárusoktól és italmérőktől az italmérési engedélyt a jövőben is feltétlenül be fogja vonatni.

Új postai utalványok. A kereskedelemügyi miniszter rendelkezése augusztus elsejével Horvátország és Szlavonia, Bosznia és Hercegovina, valamint Ausztriával való pénzforgalmak lebonyolítására új világoszöld színű postai utalványok kerülnek forgalomba. A

külfölddel való érintkezésben azonban a sárga úrlapok továbbra is forgalomban maradnak. Az előbbieken magyar és horvát, az utóbbiakon magyar és francia fölírás lesz.

Asszonyok kerestetnek. Európa bővelkedik a nőkben; a statisztika szerint minden egyes férfire két és egynegyed nőszemély jut. Ellenben Nebraska amerikai államban oly nagy a nőhiány, hogy minden hat férfire csak egy asszony jut. Ez természetesen elviselhetetlen állapot és a nebraskabelieknek arra az egy és egynegyed női külbövezetre fáj a foguk. Omaha város polgármestere maga siet a nőszükségben szenvedők segítségére s most nem mindennapi ötlet létesítésén fáradozik. A nebraskai csinos nőtlenek arezképeit könyvbe nyomtatják. Mindegyik kép alatt ott az illető neve, állása, vagyoni viszonyainak képe, jelleme s leírása azon nőnek, amelyet feleségül szándékozik venni. Az arezképes könyv most készűl több százezer példányban és szétküldik a nagyvilágba. Talán Magyarországra is eljut egy néhány, s egy csomó szegény leány gazdag házassággal csinálja meg a szerencsésjét. Csalásról szó sincsen, mert a házassági tárgyalásokat az amerikai konzulátusok közvetítik.

A korai dohányzás ellen. Amerikában olyan keményen látott hozzá a tanuló ifjúság a dohányzáshoz, hogy egyes városokban törvényt hoztak ellene s szigoruan megbüntetik az olyan trafikost, aki gyermeknek cigarettát ad el, mert bebizonyosodott, hogy a nikotin megakasztja az értelmi fejlődést. Ugyan ily hatása van a többi növényaljnak, kávé és tea kivonatának, továbbá a szeszes italoknak, mégis hány szülő van, aki nem vonja meg követézetesen gyermekeitől e mérgeket — hacsak nem szegénysége okából! Annyit azonban mi is megtehetnénk, hogy legalább törvényhatósági rendelettel tiltanók el a gyermekeket a dohányzástól.

Egy előkelő családból való, középkorú, szerény igényű hölgy, ki a háztartás minden ágában jártassággal bír, uri családnál, vagy idősebb pap házában, mint házvezetőnő foglalkozást keres. Czím a kiadóhatalban.

Nyilttér.*)

F. hó 18-án boldogult Klementin kis leánykámnak volt a temetése. A temetést *Hajdu Miklós* szatmári ev. ref. segédlelkész ur végezte, azaz csak végezte volna, mert mikor a temetési menet a Teleky- és Attila-utca sarkához ért, az egész temetési menetet a faképnél hagyta. Ugy látszik, hogy a segédlelkész ur megijedt attól a kis víztől, amely a nevezett utca sarkán összefolyt, de amelyen az egész temetési menet minden baj nélkül átment. Vagy attól félt, hogy czi-

pője megázása által talán náthát fog kapni. Mindenesetre különös tünet, amikor egy lelkész outhagyja a temetést s így dolgát félig végzi; pedig én az ő járandóságát egészben, minden levonás nélkül fizettem ki.

A segédlelkész ur ezen eljárását kereszttyén hitsorsosaim és a nagyközönség ítéletére bízom.

Szatmár, 1902. július 20-án.

Palencsár Jakab
férfi-szabó.

*) E rovat alatt közlöttékért nem vállal felelősséget a szerkesztő.

3129/902. tksz.

Árverési hirdetmény kivonat.

A mátszalkai kir. járásbíróság mint tkkvi hatóság közhírré teszi, hogy a **Szatmár egyházmegyei alapítványi pénztár** és csatlakozott tsai végrehajthatónak **Földvály Sándor** vhajtást szenvedő elleni **610 kor.** tőke követelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a szatmári kir. törvényszék (a mszalkai kir. járásbíróság) területén lévő mátszalka községben fekvő, a mszalkai 939 sz. tjkvben 404 hrsz. a foglalt és Földvály Sándor ügyvéd nevében álló házas belsőségre az árverést **3410 koronában** ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1902. **évi augusztus hó 14-ik napján d. e. 9 óra**kor ezen kir. bíróság árverelő helyiségében megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog. Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis **341** koronát készpénzben, vagy az 1881. LX. tcz. 42 §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881 évi november hó 1-én 3333 sz. a kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. tcz. 170 §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt M.-szalkán, 1902. Junius 18-án.
A kir. járásbíróság tkkvi. hatóság.

Tormási,
kir. albiró.

Legnagyobb raktár

teljesen felszerelt *szüretelési* és pinczegazdászati eszközökben. Gyári áron szállit kitűnő szerkezetű

„Mabille“ rendszerű borsajtókat,

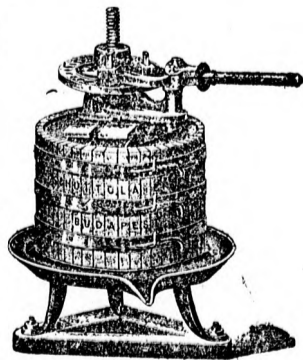
mely rendkívül csekély erőszükséglet mellett meglepő eredményt képes felmutatni. Magas nyomású és folyton működő *sajtókat*, munkaképesség 12 óra alatt 15.000 kilogram szőlő.

Legjobb szerkezetű szőlőzúzó, gyümölessajtók, borszivattyu, erjesztő edények.

Nagy választék a legfinomabb *szőlőszedő* és *válogató ollókban*.

SCHOTTOLA ERNŐNÉL,
Budapesten, szőlő és pinczegazdászati osztálya
VI. Andrassy ut 2.

✂ Árjegyzék és ismertetések ingyen és bérmentve! ✂

Ingyen és bérmentve

kap mindenki egy kézi könyvet, miáltal mindenki azon helyzetbe jön, hogy hideg uton

Essenciámmal,

a legjobb és kis mennyiségben is liqueur és rumot magának előálíthat.

Watterich A.

Budapest VII. Dohány-utca 5
Alapított 1869. Alapított 1869
Jutalmazva 8 éremmel és hitelt érd
okmányokkal.

Értesítés.

A szatmáregyházmegyei alapítványi pénztárból a jövőben adandó 2000 koronás és ezen összeget meghaladó kölcsönök kamata

6°/_o-ra

lett leszállítva.

A gondnokság.

ÜZLET KIADÁS.

Radetzky Károly 33 éven át legjobb hírnévnek örvendő nagymajtényi vegyes kereskedése f. é. **szeptember 1-re** családi körülmények miatt

kiadó.

N. Majtény (Szatmár m.)

Özv. Radetzky Károlyné.

Tüzifa-eladás.

2 éves vágásu
első rendű

hasáb bükk és gyertyán

vegyesen, köbméterje
6 korona

1 kis kocsi (10 köbméter) vételnél 57 korona 50 fillér,

1 nagy kocsi (20 köbméter) vételnél 115 korona.

házhoz szállítva.

Legkevesebb 2 köbméter szállítható.

Megrendelhető a Szatmár-erdődi h. é. vasut üzletkezelőségénél, Szatmár, Deáktér 24 sz. (Takarék-pénztári épület).

Árjegyzék.

BÖLÖNYI LÁSZLÓ

Telefon 85.

Helyi 1 kor. értékű vásárlás már helybe szállítva.

MÉSZÁROS és HENTES, FRISS és FÜSTÖLT HUSNEMŰEK ÜZLETÉBŐL
Szatmár, Széchenyi-utca sarkán.

Helybell

megrendelések hazaszállítva.

Az árak változás esetén kötelezettség nélkül készpénz, vagy utánvétellel értendő.

5 kilós postarendelmény pontosan eszközöltetik.

Friss husok.		Füstölt árúk.	
frt	kr	frt	kr
1 ko. I. Marha hus	52	1 ko. debreczeni páros	80
" " Sertés	52	1 ko. Lengyel kolbász	76
" " Borju	56	" " Sonka kolbász	80
" " Bárány	—	" " krakói	80
" " Juh	—	" " Krinolin	80
" " Friss hajú olvasztani	56	60 Parizer	80
" " szalona	52	56 Máj sajt	80
" " " bőrnélkü	56	" " Disznófej sajt	64
" " Friss kolbász bors	100	pár Virsli tormás	4
" " fok. czitr.	60	pár frankfurti	8
" " Friss zsír	68	100 drb. Salvaládé	4
Kolbász árúk.		Füstölt árúk.	
1 ko. Szalámi	180	1 ko. Sonka pácizt	1
" " füst. magyar kolb.	80		
		1 ko. Sonka csont nélkül	1
		" " " kifőve	2
		" " Császár hus bőrrel	80
		" " Karaj bőr nélkül	80
		" " Lapoczka és oldal	64
		1 ko. Pácizt nyelv	1
		1 drb. Sertés nyelv	20
		1 ko. Tepertő	60
		Szalonák.	
		100 ko. Fehér szalona	56
		1 ko. Paprikás stráf	72
		" " Kolozvári szelet	86
		" " Füstölt szalona	64

Tisztelettel

BÖLÖNYI LÁSZLÓ

Mc Cormick Harvesting Machine-Company.

(Chicagói aratógépgyár.)

GRAND PRIX.

PARIS 1900-ban.

Kéveköttő aratógép,
Fűkaszalógép,
Köszörűkészülék

„Daisy“ marokrakó aratógép,
Széna gyűjtő gereblye és
Kéveköttőfonal

gyártmányai.

Ne vásároljon, míg gépeinket nem látta és nem kérdezte!
Olesó tartalékreszek óriási raktára. Tessék mintakönyvet kérni!

WILIAM I. STILLMAN
igazgató.

Évi termelés: **362000 gép.**

BUDAPEST,
V. kerület, Váci-ut 30. szám.

Képviselőnk: **Rooz Testvérek, Szatmárott.**

STANDARD

életbiztosító-társaság

Edinburgban, Angolhon. Alapított 1825-ben.

Magyarországi fiók: Budapest, IV. Kossuth Lajos-u 4. Standard-p.

Évi bevétel	31.800.000	kor.
Kiutalt nyereményrészek	170.000.000	"
Vagyon	219.000.000	"
Halálesetek folytán kifizetve	500.000.000	"

A „STANDARD“ kötvényeinek nevezetesebb előnyei: **Kétségtelen biztonság. Alacsony díjak.** Szabad világkötvények. A kötvények érvényben tartása díjfizetések elmulasztásánál. Tökésítés és előre megállapított visszaváltási érték. Megtámadhatatlanság. Föltétlen fizetés öngyilkosság esetében egy évi fönálás után. — Szabad háboru-biztosítás népfelkelők részére.

Díjtáblázatok kívánatra küldetnek.

Vezérügynök Schiff Mór Debreczen, Bankpalota.

Főügynökség:

ZOMMER KÁROLY urnál, SZATMÁRON.

Deák-tér 6. sz. (André-ház.)

MATTONI FÉLE BUDAI KESERŰVIZ

legjobb hajtószer.

Kapható:

minden gyógyszerárban és
fűszerkereskedésben.

és szájviz.

Fogorvosi műtermem

(Hám-János-utca 1. sz. a színház
melletti) újra rendezve, készítik: egyes
fogakat, teljes fogsorokat kaucsuk és
arany foglalványon.

!!! Kivánatra szájpád nélkül !!!

Porcellán, arany, platin és ce-
ment tömést,

arany fogkoronákat.

Foghuzás a legujabban feltalált
szerekkel teljesen fájdalom nélkül.
Rendelek d. e. 8 órától d. u. 5-ig.

Albisi Bakcsy Domokos,
orvos-fogorvos.

és szájviz.

!! Kitünő !!

Szamárhurut, köhögés,
rekedtség, elnyálkásodás
stb. ellen legjobb és minden ver-
senyt kizár a Tamásy-féle

növény-cukorka,

mely kapható: nálam, mint készí-
tőnél, továbbá Unger Ulmann és
Bossin József urak gyógyszerárá-
ban, Mertz István, Lóvinger József,
Szücs József, Roóz Mihály, Molnár
Mihály és Kálmán Mór (Németi)
urak fűszerüzletében.

1 doboz ára 20 kr.

A „HONVÉD“-hez

ezimzett söresarnokban a legjobb

Kőbányai udvari ser

poharanként 10 kr. és egy nagyon
jó minőségű

márcziusi ser

poharanként 6 kr. egy korsó 10 kr
jó és olesó villás reggeli kapható.

PÁSKUJ IMRE

Saját készítményű fehérneműim az
ezredéves országos kiállításon jeles
munka, versenyképesség és új iparág
fejlesztésért
milleniumi éremmel kitüntetve.

HAZAI IPARCSARNOKA SZATMÁRON.

Szépességi gyepen fehérített
len-vásznak. damaszok asztal- és ág-
neműek gyári árakban, vala-
mint szepes-iglói pamutvásznak
és sifonok. Erdélyi gyapjuszövetek
és sifonok. Erdélyi gyapjuszövetek
és sifonok. Erdélyi gyapjuszövetek
és sifonok.

nyári, őszi és téli női és férfi felöltőkre való kelmék.

Női, férfi, leány- és fiú-fehérneműek gyára.

Nagy raktár a híres pécsi keztyűkből, női derékfűzőkből (Miederekből),
nemez-kalapokból, sapkák, női muffok és gallérok, divatos nap- és esőernyők, nyakken-
dők, gallérok, kézelők stb.

Székelyföldi és bánati hazai iparcikkék. Szőttes női és férfi mosókel-
mék, minden fajtájú divatos női ruhakelmék, reverendaanyagok
férfi és gyermek posztó-kalapok, kassai harisnyák, kötött keztyűk, budai és
székesfehérvári kétfestő és minden színű divatos cretonok, vollek, zseftek
és battistok; kalotaszegi „varrottasok“, bánati e. székely kötények, függő-
nyők, ág- és asztalterítők, kezdett munkák nagy választékban, szőnyegek, paplanok, pok-
róczok matrácok stb. stb.

Teljes menyasszonyi kelengyék

legszebb kivitelben a leg-rövidebb idő alatt készíttetnek.

Női és férfi ruhák és fehérneműek varratását vállalom.

Mintákat és árjegyzéket vidékre
bérmentve küldök.

Ruházati műterem a főtiszt. papság részére

a „vöröskereszt“-hez.

Kitüntetve:

Bécs, Páris, London, Madrid, Brüssel, Bo-
logne, Tunis, St.-Gilet stb.

SKARDA VILMOS

IV. Waltergasse I. Bécs. IV. Favoritenstrasse 28.

Ajánl

papi-, rend- és világi

RUHÁKAT;

havelokokat.

Biretumok, kollárék,

chemisettek, házi- és utisapkák, kapuciu-
mok, cingulusok nagy választékban. Vala-
mennyi készítmény a legjobb anyagból
tartós és diszes kivitelben Szövetek méter
számra is eladatnak.

EGYHÁZI SZEREK

végleges megrendelés után a lesón szállíttatnak.

○○○ Árjegyzékek és szövetminták ingyen ésbérmentve. ○○○

